

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัย เรื่องการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอ
ขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอ มีดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบ
แบบสอบถามทั้งหมด 368 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 368 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จากแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	27	7.33
1.2 ครูผู้สอน	287	78.01
1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	27	7.33
1.4 ประธานนักเรียน	27	7.33
รวม	368	100.00
2. ขนาดของสถานศึกษา		
2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 300 คน)	262	71.20
2.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียนเกินกว่า 300 คน)	106	28.80
รวม	368	100.00

จากตารางที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 368 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและประธานนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามสถานภาพ พบว่าส่วนมากเป็นครูผู้สอนจำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 78.01 ผู้บริหาร จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33 และประธานนักเรียน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33

จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าส่วนมากเป็นบุคคลที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 71.20 และเป็นบุคคลที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้
1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.23	0.54	ปานกลาง
2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.29	0.43	ปานกลาง
3. การตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	3.20	0.61	ปานกลาง
4. การประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้	3.08	0.69	ปานกลาง
รวม	3.22	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดย
เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.29$)
การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.23$) การตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้
($\bar{X} = 3.20$) และการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 3.08$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้
1. สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจน	3.33	0.80	ปานกลาง
2. สถานศึกษากำหนดนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.19	0.91	ปานกลาง
3. สถานศึกษากำหนดนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.32	0.97	ปานกลาง
4. สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย	3.57	0.76	มาก
5. สถานศึกษากำหนดระยะเวลาในการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจน	2.89	0.98	ปานกลาง
6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาอย่างชัดเจน เป็นระบบ	3.17	0.95	ปานกลาง
7. สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างเพียงพอ	3.04	0.96	ปานกลาง
8. สถานศึกษาวางแผนสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และชุมชนอย่างเป็นระบบ	3.34	0.86	ปานกลาง
9. ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนใช้แหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา	3.15	0.95	ปานกลาง
10. สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการบริหารแหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจนและสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามแผนหรือ โครงการจัดแหล่งเรียนรู้	3.23	0.88	ปานกลาง
รวม	3.22	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือสถานศึกษาวางแผนสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและชุมชนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.34$) และสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.33$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับคือ สถานศึกษากำหนดระยะเวลาในการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.89$) รองลงมาคือสถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพียงพอ ($\bar{X} = 3.04$) และครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.15$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 2 ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายชื่อ

ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้
1. สถานศึกษาประชุมชี้แจง อบรมให้แก่ครูและนักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้	3.00	0.98	ปานกลาง
2. สถานศึกษาสำรวจและจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและปัจจุบัน	3.19	0.94	ปานกลาง
3. สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งวิทยากรในชุมชน	3.23	0.89	ปานกลาง
4. สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	3.41	0.79	ปานกลาง
5. สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและศาสนา	3.45	0.95	ปานกลาง
6. สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.07	0.87	ปานกลาง
7. สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้จากสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.47	0.85	ปานกลาง
8. สถานศึกษาดำเนินการใช้ศูนย์เผยแพร่ข่าวสารเหตุการณ์ในชุมชน	3.46	0.93	ปานกลาง
9. สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางวิถีการดำเนินชีวิต	2.89	0.95	ปานกลาง
10. สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทาง ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน	3.53	0.90	มาก

ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้
11. สถานศึกษามีครูผู้รับผิดชอบในการสำรวจ จัดทำ ทะเบียนแหล่ง เรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.05	0.91	ปานกลาง
12. สถานศึกษาประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ให้ ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.14	0.96	ปานกลาง
13. สถานศึกษานำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างหลากหลาย	3.54	0.83	มาก
14. ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้อย่าง ชัดเจน	3.60	0.98	มาก
15. สถานศึกษาจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา	3.26	0.97	ปานกลาง
16. สถานศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เหมาะสมต่อผู้ใช้	3.38	0.84	ปานกลาง
17. สถานศึกษาบริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้แหล่ง เรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ แก่ผู้ใช้	3.32	0.72	ปานกลาง
รวม	3.29	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้จากสิ่งพิมพ์ สื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมาคือสถานศึกษาดำเนินการใช้ศูนย์เผยแพร่ข่าวสาร เหตุการณ์ในชุมชน ($\bar{X} = 3.46$) และสถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและศาสนา ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับคือ สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางวิถีการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 2.89$) รองลงมาคือสถานศึกษาประชุมชี้แจง อบรมให้แก่ครูและนักเรียน ทราบถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญ

ของการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=3.00$) และสถานศึกษามีครูผู้รับผิดชอบในการสำรวจ จัดทำ ทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.05$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้
1. สถานศึกษาส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างหลากหลายและเหมาะสม	3.39	0.84	ปานกลาง
2. สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.29	0.86	ปานกลาง
3. สถานศึกษาจัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ติดตามการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.00	0.98	ปานกลาง
4. สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.13	0.94	ปานกลาง
5. สถานศึกษากำหนดวิธีการและเครื่องมือในการ ตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.35	0.87	ปานกลาง
6. สถานศึกษานิเทศและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่าง ต่อเนื่อง	3.22	0.97	ปานกลาง
7. สถานศึกษาจัดทำข้อมูลการตรวจสอบ ติดตามการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	3.06	0.96	ปานกลาง
8. สถานศึกษานำผลการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มาพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้	3.20	0.93	ปานกลาง
9. ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้ แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	3.33	0.87	ปานกลาง
10. สถานศึกษาตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่าง สม่าเสมอ	3.05	0.94	ปานกลาง

ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้
11. สถานศึกษาตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลโครงการจัดทำแหล่งเรียนรู้ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ	3.16	0.97	ปานกลาง
รวม	3.20	0.92	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างหลากหลายและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.39$) รองลงมาคือ สถานศึกษากำหนดวิธีการและเครื่องมือในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.35$) และครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.33$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับคือ สถานศึกษาจัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.00$) รองลงมาคือ สถานศึกษาตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.05$) และสถานศึกษาจัดทำข้อมูลการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.06$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้
1. สถานศึกษากำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ที่หลากหลาย	3.08	0.99	ปานกลาง
2. สถานศึกษากำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	2.94	0.97	ปานกลาง
3. สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างชัดเจน	2.95	0.91	ปานกลาง
4. สถานศึกษาประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.19	0.96	ปานกลาง
5. สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	3.14	0.93	ปานกลาง
6. สถานศึกษานำข้อมูลจากรายงานการประเมินผลมาใช้ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้	2.94	0.98	ปานกลาง
7. สถานศึกษาประเมินความพึงพอใจการใช้บริการแหล่งเรียนรู้	3.17	0.80	ปานกลาง
8. ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	2.89	0.91	ปานกลาง
รวม	3.83	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.41$) รองลงมา คือ สถานศึกษาประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.19$) และสถานศึกษาประเมินความพึงพอใจการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.17$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับคือ ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.89$) รองลงมาคือสถานศึกษากำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.94$) และสถานศึกษานำข้อมูลจากรายงานการประเมินผลมาใช้ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.17$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงลึก โดยเลือกศึกษาสถานศึกษาที่เป็น Best-practice ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ผู้ร่วมสัมภาษณ์ในการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ในครั้งนี้ เป็นสถานศึกษาที่ได้เข้าร่วม โครงการห้องสมุด โรงเรียนต้นแบบของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ซึ่งมีรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างได้ โดยการเลือกแบบเจาะจง ตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนบ้านคอนกลาง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนบ้านนาน้อย อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งโรงเรียนดังกล่าว สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 และได้รับรางวัลระดับกระทรวงศึกษาธิการ

1. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 คือ การดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น สถานศึกษาต้องมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และมีการแต่งตั้งคณะทำงานอย่างชัดเจนเป็นระบบ เพื่อเป็นการวางแผนดำเนินการ ใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งสิ่งแรกที่ต้องทำคือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้มีความพร้อม การศึกษาข้อมูลสารสนเทศและวิเคราะห์ข้อมูลงานห้องสมุดปัจจุบัน การกำหนดทิศทางการทำงานเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการดำเนินงานห้องสมุด กำหนดแผนงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาและงบประมาณ ตลอดจนการกำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมห้องสมุดร่วมกับครูบรรณารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การบริหารงานแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ต้องมีการวางแผนที่ดี มีทีมงานที่ดี จึงจะได้มาซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่ดี แนวทางที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ก็คือการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA ของวงจรเดมมิ่ง ซึ่งในเรื่องของแผนงานนั้นจะต้องจำแนกดังนี้ อันดับแรกคือการร่วมกันวางแผน ซึ่งจะประกอบด้วยการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สร้างความตระหนัก สร้างเสริมความรู้ ศึกษาข้อมูล กำหนดแผนงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา งบประมาณ ความต้องการของผู้ใช้งาน...”

(นายธวัช ศรีรักษา, 21 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การวางแผนการดำเนินงาน การบริหารงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ต้องทำให้ทุกคนตระหนักรู้ รับผิดชอบในหน้าที่และผลที่จะตามมาจากการดำเนินตามแผนงานที่ได้ร่วมกันวางไว้ การวางแผนจะต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบเข้าใจหน้าที่แล้วผลที่ตามมาจะเกิดประสิทธิภาพ โดยการวางแผนนั้นจะต้องดูสิ่งที่มีอยู่แล้ว เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน แล้ววางแผนดำเนินการให้ได้ตามมาตรฐานนั้น โดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด และการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ดีนั้น จะต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ตาม

สภาพและสถานการณ์ปัจจุบัน มีการอัปเดตข่าวสาร สาระความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ เพื่อให้
เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ของผู้ใช้งาน...”

(นายสมเพท วงษาเนาวิ. 22 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่ง
เรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้ การดำเนินการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ในเรื่องหลักการ แนวคิดการดำเนินการใช้งานแหล่งเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น
นอกจากสถานศึกษาจะมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม กำหนดวัตถุประสงค์
วิธีการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์แล้วนั้น หลักการต่อมาคือการร่วมกัน
ปฏิบัติตามแผน ซึ่งแผนงานดังกล่าวนี้ประกอบด้วย การจัดทำโครงการส่งเสริมการใช้แหล่ง
เรียนรู้ การใช้ห้องสมุด การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน การดำเนินงานตามกิจกรรม การเลือก
และจัดหาหนังสือ วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์เข้าห้องสมุด เลือกและจัดหาสื่อเทคโนโลยี
ที่เป็นเป็นอุปกรณ์ทางการศึกษา จัดสัปดาห์แนะนำหนังสือใหม่และเผยแพร่กิจกรรมห้องสมุด
งานด้านเทคนิคต่าง ๆ เช่น จัดหมวดหมู่หนังสือ จัดหนังสือเข้าชั้น ตอบคำถามและช่วยการ
ค้นคว้าหนังสือ บริการหนังสือเพื่อการศึกษาค้นคว้าและข่าวสารที่ทันสมัย จัดกิจกรรมการเรียน
การสอนและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ งานห้องสมุด
โดยหอกระจายเสียงของโรงเรียนและแผ่นพับ บริการความรู้แก่ชุมชน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้น
คือ หลักการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนงานที่ร่วมกันวางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ
หลักการ แนวคิด ในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ต้องทำให้ผู้ใช้งานเกิด
ความพึงพอใจ สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลาย มีความพร้อมในเรื่อง สื่อ
วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในส่วนของการบริหารจัดการให้แหล่งเรียนรู้เป็น ไป
ตามวัตถุประสงค์นั้น จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดี ตามแผนงานที่ร่วมกันวางไว้ ซึ่ง
ผู้รับผิดชอบสามารถที่จะควบคุม ดูแล ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะได้มาตามนั้น
ก็คือ การบริหารจัดการให้ห้องสมุดมีองค์ประกอบ 3 อย่างคือ หนังสือดี บรรณารักษ์ดี และ
บรรยากาศดี จึงจะทำให้ห้องสมุดนั้นสมบูรณ์แบบตามแผนงานและหลักการแนวคิดจาก
หน่วยงานต้นสังกัดได้ และในส่วนของแหล่งเรียนรู้อื่น ในสถานศึกษา จะต้องดำเนินการให้

มีคุณภาพและบรรจุแหล่งเรียนรู้ลงในหลักสูตรสถานศึกษาด้วย ตลอดจนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้
ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นแหล่งในการสืบค้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย...”

(นางสาวท โชติวงษ์โส. 21 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ต้องทำให้ผู้ใช้งานเกิด
ความพึงพอใจ สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลาย มีความพร้อมในเรื่อง สื่อ วัสดุ
อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในส่วนของการบริหารจัดการ ต้องปฏิบัติงานตามปฏิทิน
ดำเนินงานตามที่ระบุ เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานตามแผน มีการจัดเตรียมห้องสมุดให้มีความ
หลากหลาย น่าสนใจใคร่รู้ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้บริการ มีการแนะนำหนังสือ
ใหม่ให้ผู้ใช้งานมีทางเลือกศึกษาค้นคว้า ตลอดจนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อส่งเสริมให้
ผู้เรียนมีนิสัยในการอ่านและศึกษาค้นคว้าเป็นกิจวัตรประจำวัน...”

(นางสาวสุพัชรี มีที. 21 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบ ติดตามแหล่ง เรียนรู้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่ง
เรียนรู้ด้านการตรวจสอบ ติดตามแหล่งเรียนรู้การใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ได้
ดังนี้ หลังจากการดำเนินการตามแผนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การร่วมกันตรวจสอบ ติดตาม
ความก้าวหน้าของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งวิธีการตรวจสอบนั้นมีหลายวิธี เช่น

การสังเกตจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้เรียนในเวลาเรียนและเวลาร่วมกิจกรรม
ห้องสมุด โดยบันทึกหลังการสอนและบันทึกการเข้าใช้กิจกรรมห้องสมุด

การจัดทำแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความสนใจและความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับ
กิจกรรม โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ตอบข้อความในแบบสอบถามที่กำหนดให้
แบบสอบถามมี 2 ชนิด คือ

แบบสอบถามปลายปิด เป็นแบบที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามตัวเลือกที่
กำหนดให้

แบบสอบถามปลายเปิด เป็นแบบที่ตั้งคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระในการ
ตอบเอง ในการใช้แบบสอบถามควรมีการอธิบายถึงเนื้อหาในแบบสอบถามอย่างคร่าวๆ และมี
เจ้าหน้าที่หรือหากต้องรับคืนแบบสอบถาม

การเก็บสถิติ จัดเตรียมแบบบันทึกสถิติผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ต้องการจัดเก็บข้อมูล การเก็บสถิติ สถิติที่ห้องสมุดควรเก็บมีดังนี้

สถิติการใช้ห้องสมุด

สถิติหนังสือที่มีผู้มายืม

สถิติค่าปรับหนังสือที่ยืมเกินกำหนด

การทำแบบทดสอบ ใช้สำหรับทดสอบผู้เรียนในรายวิชาเกี่ยวกับห้องสมุดถึง พัฒนาการและความรู้ที่นักเรียนได้จากการเรียนวิชาห้องสมุด

การรายงานการปฏิบัติงานห้องสมุด

สรุปรายงานกิจกรรมแต่ละกิจกรรมเกี่ยวกับงานห้องสมุด เช่น กิจกรรมวันสุนทรภู่ กิจกรรมวันภาษาไทย กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ฯลฯ

รายงานโครงการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดประจำปี ประกอบด้วย รูปแบบการเขียน โครงการ ภาพถ่าย เอกสารการดำเนินงานกิจกรรมห้องสมุดในรอบปี จัดสัปดาห์งานห้องสมุด หรือนิทรรศการของห้องสมุด เพื่อรายงานผลการดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการ แนวคิด ในการดำเนินการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ต้องทำการตรวจสอบ ติดตาม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้รู้ถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความก้าวหน้าของกิจกรรม ตลอดจน ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อทราบปัญหาแล้ว ควรนำมาปรับเปลี่ยน แก้ไข ให้สามารถใช้งานหรือ แก้ไขกิจกรรมต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่ดี มีความพร้อมให้บริการสืบค้นและเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่างยั่งยืนต่อไป...”

(นายสายันต์ โชติวงโส, 21 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ในเรื่องการตรวจสอบ ติดตาม การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้นั้น จะต้องจัดให้มีการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจการ ใช้งานแหล่งเรียนรู้ มีกล่องรับข้อคิดเห็น พร้อมรับฟังคำแนะนำจากผู้ใช้งาน มีการสังเกตการ ใช้งานอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำประเมินผลแล้วดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องให้ สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ...”

(นางสาวสุดาพร กิ่งแสง, 22 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้ หลังจากการตรวจสอบ ติดตามการดำเนินการตามแผนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การร่วมกันประเมินผลความก้าวหน้าของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งวิธีการตรวจสอบนั้นมีหลายวิธี เช่นการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ตามแผนงานที่กำหนดว่าอยู่ในเกณฑ์ไหน การประเมินผลตามมาตรฐานตัวชี้วัดด้านแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลตามแบบสอบถาม การประเมินผลจากการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนประเมินผลจากการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น หลังจากการประเมินผลแล้ว นำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ห้วงสมุด แล้วผู้รับผิดชอบปรับปรุงกิจกรรมให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อการดำเนินการวางแผนงานห้วงสมุดจะได้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานครั้งต่อไปว่าจะปรับเพิ่มหรือลดงบประมาณการดำเนินงานอย่างไร ตลอดจนการส่งบุคลากรเข้าอบรม สัมมนา ประชุม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ในการดำเนินการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การดำเนินงานประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ต้องทำควบคู่กับการตรวจสอบ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่ และเพิ่มความก้าวหน้าการดำเนินงานของกิจกรรมตลอดจนตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลการดำเนินงานที่ดี ต้องมีความหลากหลายวิธีการ เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการให้ตรงจุด แล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(นายวิทยา ทีสุทะ. 22 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การดำเนินงานประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ต้องทำเป็นระยะ โดยการนำข้อมูลจากการตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานมาประเมินผล วิเคราะห์ปัญหา เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อไป โดยการร่วมกันประเมินผล

ดำเนินงาน เสนอความคิดเห็น ปรับปรุงแผน เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการ แล้วจะสามารถ
แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(นายสุตใจ ยะภักดี. 22 สิงหาคม 2557 : สัมภาษณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY